TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. gegužės 8 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Vartotojų apsauga – Nesąžiningos sąlygos sutartyse su vartotojais – Direktyva 93/13/EEB – 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis – Hipoteka užtikrintos paskolos, indeksuotos užsienio valiuta, sutartis – Teismui pateiktas vartotojo reikalavimas pripažinti sutartį negaliojančia – Prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones ir sustabdyti sutarties vykdymą – Direktyva 2014/59/ES – Kredito įstaigų gaivinimas ir pertvarkymas – Bankas, kuriam taikoma pertvarkymo procedūra – 1 straipsnio 2 dalis – Valstybių narių teisė nustatyti taisykles, griežtesnes už įtvirtintąsias šioje direktyvoje arba jas papildančias – Nacionalinės teisės nuostata, įpareigojanti atmesti prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones įstaigai, kuriai vykdoma pertvarkymo procedūra“

Byloje C-324/23 (*Myszak*) [i]

dėl *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšuvos apygardos teismas, Lenkija) 2022 m. spalio 26 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2023 m. gegužės 25 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

OF,

EI,

RI

prieš

M.K., *Getin Noble Bank S.A.* likvidatorių,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. Lycourgos, teisėjai S. Rodin, O. Spineanu-Matei (pranešėja), S. Gervasoni ir N. Fenger,

generalinė advokatė L. Medina,

posėdžio sekretorė M. Siekierzyńska, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2024 m. spalio 17 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: lenkų.

[i] Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– OF, EI ir RI, atstovaujamų *radcowie prawni* W. Bochenek, P. Stalski ir T. Zaremba,

– M.K., atstovaujamo *adwokaci* P. Cieślak ir M. Pyziak-Waląg,

– Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna, M. Kozak, R. Stańczyk ir B. Trocha,

– Europos Komisijos, atstovaujamos U. Małecka, P. Ondrůšek ir D. Triantafyllou,

susipažinęs su 2024 m. gruodžio 12 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 6 straipsnio 1 dalies ir 7 straipsnio 1 dalies, aiškinamų remiantis veiksmingumo ir proporcingumo principais ir siejamų su 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/59/ES, kuria nustatoma kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimo ir pertvarkymo sistema ir iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 82/891/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/24/EB, 2002/47/EB, 2004/25/EB, 2005/56/EB, 2007/36/EB, 2011/35/ES, 2012/30/ES bei 2013/36/ES ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 648/2012 (OL L 173, 2014, p. 190), 34 straipsnio 1 dalies b ir g punktais bei 70 straipsnio 1 ir 4 dalimis, išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant OF, EI ir RI ginčą su M.K., *Getin Noble Bank S.A.* likvidatoriumi, dėl OF, EI ir RI prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemones byloje, kurioje prašoma pripažinti negaliojančia ieškovų su *Getin Noble Bank* sudarytą hipoteka užtikrintos paskolos, indeksuotos užsienio valiuta, sutartį ir grąžinti vykdant šią sutartį sumokėtas sumas.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 93/13

3 Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, nebūtų privalomos vartotojui [Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos, naudojamos sutartyje, kurią verslininkas sudaro su vartotoju, pagal jų nacionalinės teisės aktus nebūtų privalomos vartotojui] ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų.“

4 Tos direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta:

„Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų ir konkurentų naudai egzistuotų pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų [verslininkų] sudaromose su vartotojais.“

Direktyva 2014/59

5 Direktyvos 2014/59 5, 49–51 ir 131 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(5) <…> būtinas režimas siekiant suteikti institucijoms patikimą priemonių rinkinį pakankamai anksti ir greitai įsikišti į nepatikimos arba žlungančios įstaigos veiklą, kad būtų užtikrintas įstaigos ypatingos svarbos finansinių ir ekonominių funkcijų tęstinumas ir kartu kiek įmanoma sumažintas įstaigos žlugimo poveikis ekonomikai ir finansų sistemai. Režimas turėtų užtikrinti, kad visų pirma nuostoliai būtų paskirstomi akcininkams ir tik po to kreditoriams, su sąlyga, kad nė vienas kreditorius nepatirtų didesnių nuostolių nei būtų patyręs tuo atveju, jei įstaiga būtų buvusi likviduota iškeliant įprastinę bankroto bylą, laikantis šioje direktyvoje nustatyto principo, kad nė vieno kreditoriaus padėtis nėra blogesnė. <…>

<…>

(49) akcininkų ir kreditorių teisių apribojimai turėtų atitikti [Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos] 52 straipsnį. Todėl pertvarkymo priemonės turėtų būti taikomos tik toms įstaigoms, kurios žlunga ar galėtų žlugti, ir tik tuomet, kai tai būtina siekiant įgyvendinti visuotinės svarbos finansinio stabilumo tikslą. Visų pirma pertvarkymo priemonės turėtų būti taikomos, kai įstaigos negalima likviduoti keliant įprastinę bankroto bylą kartu nedestabilizuojant finansų sistemos ir reikia imtis priemonių, kad būtų užtikrintas sistemai svarbių funkcijų spartus perdavimas bei tęstinumas, ir kai negalima pagrįstai tikėtis alternatyvaus privataus sprendimo, įskaitant esamų akcininkų arba trečiojo asmens vykdomą kapitalo padidinimą, kuris būtų pakankamas visiškam įstaigos gyvybingumui atkurti. Be to, taikant pertvarkymo priemones ir naudojantis pertvarkymo įgaliojimais derėtų atsižvelgti į proporcingumo principą ir įstaigos teisinės formos ypatumus.

(50) nuosavybės teisių ribojimas neturėtų būti neproporcingas. <…> Kai dalis pertvarkomos įstaigos turto perduodama privačiam pirkėjui arba laikinam bankui, likusi pertvarkomos įstaigos dalis turėtų būti likviduota keliant įprastinę bankroto bylą. Siekiant apsaugoti likviduojant įstaigą likusius akcininkus ir kreditorius, jie turėtų turėti teisę pagal savo reikalavimus per likvidavimo procedūrą gauti išmoką ar kompensaciją, ne mažesnę negu suma, kurią pagal apskaičiavimus jie būtų atgavę, jei visa įstaiga būtų likviduota keliant įprastinę bankroto bylą;

(51) siekiant apsaugoti akcininkų ir kreditorių teisę, reikėtų nustatyti aiškias pareigas, susijusias su pertvarkomos įstaigos turto ir įsipareigojimų vertinimu, ir, kai reikalaujama pagal šią direktyvą, sąlygų, kurios būtų buvę taikomos akcininkams ir kreditoriams, jei įstaiga būtų buvusi likviduota iškeliant įprastinę bankroto bylą, vertinimu. <…> Jei nustatoma, kad akcininkai ir kreditoriai už savo reikalavimus gavo mažesnę sumą ar kompensaciją, nei būtų gavę iškėlus įprastinę bankroto bylą, jie turėtų turėti teisę atgauti skirtumą, kai to reikalaujama pagal šią direktyvą. <…>

<…>

(131) kadangi šios direktyvos tikslo, t. y. suderinti įstaigų pertvarkymo taisykles ir procesus, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl įstaigų žlugimo poveikio visoje [Europos] Sąjungos jo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi [ESS] 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti.“

6 Šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta:

„Valstybės narės gali priimti arba palikti galioti taisykles, kurios griežtesnės nei nustatytosios šioje direktyvoje ir jos pagrindu priimtuose deleguotuosiuose ir įgyvendinimo aktuose, arba tas normas papildo, jei jos yra bendrojo taikymo taisyklės, neprieštaraujančios šiai direktyvai ir šios direktyvos pagrindu priimtiems deleguotiesiems ir įgyvendinimo aktams.“

7 Minėtos direktyvos 34 straipsnio „Bendrieji pertvarkymo principai“ 1 dalyje numatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad, taikydamos pertvarkymo priemones ir naudodamosi pertvarkymo įgaliojimais, pertvarkymo institucijos imtųsi visų priemonių, tinkamų užtikrinti, kad imantis pertvarkymo veiksmų būtų laikomasi šių principų:

<…>

b) nuostoliai pertvarkomos įstaigos kreditoriams paskirstomi po akcininkų pagal jų reikalavimų tenkinimo eiliškumą, jeigu tai įprastinė bankroto byla, išskyrus atvejus, kai šioje direktyvoje aiškiai nustatyta kitaip;

<…>

g) nė vienas kreditorius neturi patirti nuostolių, viršijančių nuostolius, kurie būtų patirti, jei 1 straipsnio 1 dalies b, c ar d punkte nurodyta įstaiga arba subjektas būtų buvę likviduoti iškeliant įprastinę bankroto bylą taikant 73–75 straipsniuose numatytas apsaugos priemones;

<…>“

8 Tos pačios direktyvos 37 straipsnio 6 dalyje nustatyta:

„Kai naudojamos tik [verslo pardavimo arba laikinos įstaigos sukūrimo] pertvarkymo priemonės ir jos naudojamos daliai pertvarkomos įstaigos turto, teisių ar įsipareigojimų perduoti, likusi 1 straipsnio 1 dalies b, c ar d punkte nurodyta įstaiga arba subjektas, iš kurių perduotas turtas, teisės arba įsipareigojimai, likviduojami iškeliant įprastinę bankroto bylą. Toks likvidavimas įvykdomas per pagrįstą laikotarpį <…>“

9 Direktyvos 2014/59 70 straipsnio „Įgaliojimai apriboti teisių į užtikrinimo priemones įgyvendinimą“ 1 ir 4 dalyse nustatyta:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad pertvarkymo institucijos turėtų įgaliojimus apriboti pertvarkomos įstaigos užtikrinimo priemones turinčių kreditorių galimybes įgyvendinti savo teises į užtikrinimo priemones, susijusias su tos pertvarkomos įstaigos turtu, nuo pranešimo apie

apribojimą pagal 83 straipsnio 4 dalį paskelbimo iki kitos darbo dienos po to paskelbimo vidurnakčio valstybėje narėje, kurioje yra pertvarkomos įstaigos pertvarkymo institucija.

<…>

4. Naudodamosi įgaliojimais pagal šį straipsnį, pertvarkymo institucijos atsižvelgia į tai, kokį poveikį naudojimasis tuo įgaliojimu galėtų turėti tinkamam finansų rinkų veikimui.“

10 Šios direktyvos 73 straipsnio „Akcininkų ir kreditorių vertinimas atliekant dalinį perdavimą ir taikant gelbėjimo privačiomis lėšomis priemonę“ b punkte numatytas atvejis, kai nacionalinė pertvarkymo institucija taiko gelbėjimo privačiomis lėšomis priemonę. Šio straipsnio a punkte numatyta:

„Valstybės narės užtikrina, kad po to, kai imtasi vienos ar daugiau pertvarkymo priemonių, ir visų pirma 75 straipsnio tikslais:

a) išskyrus atvejus, kai taikomas b punktas, tais atvejais, kai pertvarkymo institucijos perduoda tik dalį pertvarkomos įstaigos teisių, turto ir įsipareigojimų, už akcininkų ir tų kreditorių, kurių reikalavimai neperduoti, reikalavimus būtų kompensuota bent tokia suma, kurią jie būtų gavę, jei pertvarkoma įstaiga būtų likviduota iškeliant įprastinę bankroto bylą tuo metu, kai buvo priimtas 82 straipsnyje nurodytas sprendimas.“

11 Minėtos direktyvos 74 straipsnio „Skirtingų vertinim[ų] įvertinimas“ 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Siekdamos įvertinti, ar akcininkams ir kreditoriams būtų taikytas geresnis vertinimas, jei pertvarkomai įstaigai būtų iškelta įprastinė bankroto byla, įskaitant 73 straipsnio tikslais, bet tuo neapsiribojant, valstybės narės užtikrina, jog atlikus pertvarkymo veiksmą arba veiksmus nepriklausomas asmuo kuo greičiau atliktų vertinimą. Tas vertinimas turi būti atskirtas nuo vertinimo, atliekamo pagal 36 straipsnį.

2. Atliekant 1 dalyje nurodytą vertinimą nustatoma:

a) vertinimas, kuris būtų taikomas akcininkams ir kreditoriams, arba atitinkamoms indėlių garantijų schemoms, jei pertvarkomai įstaigai, kurios atžvilgiu buvo įvykdytas pertvarkymo veiksmas ar veiksmai, būtų buvusi iškelta įprastinė bankroto byla tuo metu, kai buvo priimtas 82 straipsnyje nurodytas sprendimas;

b) faktinis vertinimas, kuris buvo taikomas akcininkams ir kreditoriams pertvarkant pertvarkomą įstaigą, ir

c) ar yra skirtumas tarp vertinimo pagal a punktą ir vertinimo pagal b punktą.“

12 Tos pačios direktyvos 75 straipsnyje „Akcininkų ir kreditorių apsaugos priemonė“ įtvirtinta:

„Valstybės narės užtikrina, kad jei atlikus įvertinimą pagal 74 straipsnį nustatyta, kad 73 straipsnyje nurodyti kurie nors akcininkai arba kreditoriai <…> patyrė didesnių nuostolių nei jie būtų patyrę įstaigą likviduojant pagal įprastinę bankroto bylą, jie turi teisę į skirtumo išmokėjimą iš pertvarkymo finansavimo struktūrų.“

Lenkijos teisė

Civilinis kodeksas

13 Pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytinos 1964 m. balandžio 23 d. *ustawa Kodeks cywilny* (Įstatymas dėl Civilinio kodekso) redakcijos (*Dz. U.*, 2020, 1740 pozicija) 385^1 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Su vartotoju sudarytos sutarties sąlygos, dėl kurių nebuvo atskirai derėtasi, nėra jam privalomos, jeigu jose vartotojo teisės ir pareigos nustatomos nusižengiant gerai moralei ir šiurkščiai pažeidžiant jo interesus (neleistinos sutarties sąlygos). Tai netaikoma sąlygoms, kuriomis nustatomos pagrindinės šalių prievolės, įskaitant kainą ar atlygį, jei jos suformuluotos vienareikšmiškai.

2. Jei sutarties sąlyga pagal 1 dalį nėra privaloma vartotojui, šalis saisto likusios sutarties sąlygos.“

14 Šio kodekso 405 straipsnyje nustatyta:

„Be teisinio pagrindo kito asmens sąskaita ekonominės naudos gavęs asmuo privalo grąžinti gautą naudą natūra, o jei tai neįmanoma, grąžinti jos vertę.“

15 Minėto kodekso 410 straipsnio 2 dalyje nurodyta:

„Prievolė yra įvykdyta nepagrįstai, jeigu ją įvykdęs asmuo jokios prievolės apskritai neturėjo arba jos neturėjo asmeniui, kuriam prievolę įvykdė, arba jeigu išnyko prievolės vykdymo pagrindas, arba nebuvo pasiektas numatytas prievolės įvykdymo tikslas, arba jei teisinis sandoris, kuriuo buvo grindžiama prievolė, negaliojo ir po prievolės įvykdymo netapo galiojantis.“

Civilinio proceso kodeksas

16 Pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytinos 1964 m. lapkričio 17 d. *Ustawa – Kodeks postępowania cywilnego* (Įstatymas dėl Civilinio proceso kodekso) redakcijos (*Dz. U.*, 2021, 1805 pozicija) 189 straipsnyje įtvirtinta:

„Ieškovas gali kreiptis į teismą su prašymu dėl teisinio santykio ar teisės buvimo arba nebuvimo pripažinimo, jeigu jis yra tuo teisiškai suinteresuotas.“

17 Šio kodekso 730^1 straipsnyje nustatyta:

„1. Bet kuri bylos šalis arba bylos dalyvis gali prašyti taikyti apsaugos priemonę, jei pagrindžia savo reikalavimą ir teisinį suinteresuotumą laikinosios apsaugos priemonės taikymu.

2. Teisinis suinteresuotumas apsaugos priemonės taikymu yra, kai dėl šios priemonės netaikymo taptų neįmanoma arba pernelyg sudėtinga įvykdyti byloje priimtą sprendimą arba būtų kitaip neįmanoma ar pernelyg sudėtinga pasiekti bylos nagrinėjimo tikslą.

<…>

3. Priimdamas sprendimą dėl prašymo taikyti apsaugos priemones teismas turi atsižvelgti į bylos šalių interesus taip, kad užtikrintų tinkamą teisinę apsaugą gavėjui ir neįpareigotų skolininko daugiau, nei būtina.“

18 Minėto kodekso 731 straipsnyje nustatyta:

„Apsaugos priemonė negali būti skirta kreditoriaus reikalavimui patenkinti, nebent įstatyme būtų nustatyta kitaip.“

19 To paties kodekso 755 straipsnyje numatyta:

„1. Jeigu prašymas taikyti apsaugos priemones nesusijęs su piniginiais reikalavimais, teismas nurodo taikyti apsaugos priemones, kurios, jo nuomone, yra tinkamos atsižvelgiant į bylos aplinkybes, neatmetant galimybės taikyti apsaugos priemones, numatytas piniginiams reikalavimams. Visų pirma teismas gali:

1) nustatyti proceso šalių ar dalyvių teises ir pareigas proceso laikotarpiu;

<…>

2^1. 731 straipsnis netaikomas, jei prašomos laikinosios apsaugos priemonės taikymas yra būtinas siekiant išvengti gresiančios žalos ar kitų neigiamų pasekmių naudos gavėjui.

<…>“

Bankroto įstatymas

20 Pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytinos 2003 m. vasario 28 d. *Ustawa – Prawo upadłościowe* (Bankroto įstatymas) redakcijos (*Dz. U.*, 2022, 1520 pozicija) 146 straipsnyje numatyta:

„1. Iki bankroto paskelbimo pradėtos išieškojimo iš bankrutuojančios įmonės turto procedūros automatiškai sustabdomos paskelbus bankrotą. Šios procedūros nutraukiamos, kai įsiteisėja teismo sprendimas dėl bankroto. <…>

2. Sustabdytoje išieškojimo procedūroje dar nepaskirstytos sumos priskiriamos prie bankrutuojančio subjekto turto įsiteisėjus teismo sprendimui dėl bankroto.

<…>

3. Paskelbus bankrotą draudžiama vykdyti išieškojimą iš bankrutuojančios įmonės turto arba taikyti jam laikinąsias apsaugos priemones, išskyrus apsaugos priemones dėl reikalavimų, susijusių su išlaikymu arba pensija, mokėtina dėl sukeltos ligos, nedarbingumo, negalios ar mirties, taip pat pensija, mokėtina išlaikymo iki gyvos galvos sutartį pakeitus anuitetu.“

Bankų garantijų fondo įstatymas

21 Pagrindinėje byloje taikytinos 2016 m. birželio 10 d. *Ustawa o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji* (Bankų garantijų fondo, indėlių garantijų sistemos ir priverstinio pertvarkymo įstatymas) redakcijos (*Dz. U.*, 2022, 793 pozicija; toliau – Bankų garantijų fondo įstatymas) 135 straipsnio 1 ir 4 dalyse nustatyta:

„1. Nereikia priimti sprendimo vykdymo procese arba procese dėl apsaugos priemonių taikymo, kiek tai susiję su pertvarkomos įstaigos turtu, jeigu procesas buvo pradėtas prieš pradedant priverstinį pertvarkymą.

<…>

4. Vykstant priverstiniam pertvarkymui pertvarkomo subjekto atžvilgiu negali būti pradėtos jokios priverstinio vykdymo ar reikalavimų užtikrinimo procedūros.“

22 Pagal šio įstatymo 142 straipsnio 1 dalį *Bankowy Fundusz Gwarancyjny* (Bankų garantijų fondas, Lenkija), kuris yra nacionalinė pertvarkymo institucija, gali sustabdyti teisę vykdyti išieškojimą iš pertvarkomos įstaigos turto, kuriuo užtikrinti reikalavimai, ne ilgesniam laikotarpiui nei iki darbo dienos, einančios po pranešimo apie šios teisės įgyvendinimo sustabdymą paskelbimo, pabaigos.

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

23 2007 m. ieškovai pagrindinėje byloje – OF kartu su savo tėvais RI ir EI – kaip vartotojai sudarė su *Getin Noble Bank* hipoteka užtikrintos paskolos sutartį dėl 185 375,71 Lenkijos zlotų (PLN) (apie 43 000 EUR) sumos 360 mėnesių laikotarpiui. Šioje paskolos sutartyje buvo numatyta sąlyga dėl šios sumos konvertavimo į Šveicarijos frankus (CHF) pagal šio banko nustatytą pirkimo kursą, taikant kintamąją palūkanų normą. Šveicarijos frankais apskaičiuotos mėnesinės įmokos turėjo būti grąžintos zlotais, taikant Šveicarijos franko pardavimo kursą, kurį taip pat vienašališkai nustatė minėtas bankas.

24 Ieškovai pagrindinėje byloje kreipėsi į *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšuvos apygardos teismas, Lenkija) – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą – su ieškiniu dėl pagrindinėje byloje ginčijamos paskolos sutarties. Pagrindinis jų prašymas yra pripažinti šią sutartį negaliojančia dėl kai kurių jos sąlygų nesąžiningumo ir priteisti iš *Getin Noble Bank* 48 352,97 PLN ir 27 171,82 CHF (atitinkamai apie 11 300 ir 29 000 EUR) sumas, atitinkančias iki ieškinio pareiškimo pagal nurodytą sutartį sumokėtas mėnesines įmokas, kartu su įstatyme nustatytais delspinigiais ir bylinėjimosi išlaidomis. Jeigu pagrindinis prašymas nebūtų patenkintas, prašoma pripažinti ginčijamas sutarties sąlygas nesąžiningomis ir negaliojančiomis.

25 2022 m. rugsėjo 29 d., kai ieškinys pagrindinėje byloje dar buvo nagrinėjamas, Bankų garantijų fondas, veikdamas kaip nacionalinė pertvarkymo institucija, priėmė sprendimą pradėti *Getin Noble Bank* pertvarkymo procedūrą. Per šią procedūrą kaip pertvarkymo priemonę Bankų garantijų fondas nusprendė taikyti laikinos įstaigos sukūrimą ir įsteigė banką *VELO Bank S.A.*, kuriam buvo perduotas beveik visas *Getin Noble Bank* turtas, teisės ir įsipareigojimai. Pagal sprendimą nebuvo perduotos turtinės teisės, kylančios iš faktinių ar teisinių veiksmų bei deliktų,

susijusių su Šveicarijos frankais išreikštomis ar pagal šios valiutos kursą indeksuotomis kredito ir paskolos sutartimis, taip pat iš šių turtinių teisių kylantys reikalavimai, įskaitant nagrinėjamuosius civilinėse ir administracinėse bylose.

26 Po šio Bankų garantijų fondo sprendimo ieškovai pagrindinėje byloje prašymo priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo paprašė taikyti *Getin Noble Bank* laikinąsias apsaugos priemones: jie prašė užtikrinti pagrindinės bylos šalių teises ir pareigas ir sustabdyti jų prievolės mokėti mėnesines įmokas pagal pagrindinėje byloje ginčijamą paskolos sutartį vykdymą iki galutinio bylos išnagrinėjimo, taip pat uždrausti *Getin Noble Bank* nutraukti šią sutartį savo iniciatyva ir paskelbti informaciją apie tai, kad ieškovai negrąžino paskolos.

27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad sprendimas dėl prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemones priimamas *prima facie* įvertinus šalių reikalavimų pagrįstumą, kartu atsižvelgiant į visus byloje surinktus įrodymus dėl ginčo esmės. Nagrinėjamu atveju šis teismas laikosi nuomonės, kad ieškovų pagrindinėje byloje ginčijamos paskolos sutarties sąlygos gali būti pripažintos nesąžiningomis, o pripažinus jas negaliojančiomis ši sutartis negalėtų išlikti.

28 Dėl šios priežasties, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, galima būtų patenkinti prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones ir sustabdyti ieškovų pagrindinėje byloje prievolę mokėti mėnesines įmokas pagal pagrindinėje byloje ginčijamą paskolos sutartį. Tačiau jam kyla abejonių, nes suinteresuotasis verslininkas yra bankas, kuriam taikoma Direktyvoje 2014/59 numatyta pertvarkymo procedūra.

29 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas remiasi Bankų garantijų fondo įstatymo 135 straipsnio 1 ir 4 dalimis, pagal kurias pradėjus bankui taikyti pertvarkymo priemonę nagrinėjamos bylos dėl apsaugos priemonių taikymo tokiam bankui turi būti nutrauktos, o naujos bylos dėl tokių priemonių taikymo negali būti keliamos. Anot šio teismo, šiomis nuostatomis Direktyvos 2014/59 70 straipsnio 1 ir 4 dalys perkeliamos per plačiai, todėl klaidingai.

30 Atsakydamas į Teisingumo Teismo prašymą pateikti informacijos apie Bankų garantijų fondo įstatymo 142 straipsnio 1 dalies, kaip Direktyvos 2014/59 70 straipsnio 1 dalies perkėlimo priemonės, svarbą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nurodė, kad tarp šių dviejų nuostatų iš tiesų yra atitiktis, bet šio įstatymo 135 straipsnio 1 ir 4 dalių įtraukimas kelia problemų, nes pastarųjų nuostatų taikymo sritis daug platesnė už minėto 70 straipsnio 1 dalį.

31 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar Bankų garantijų fondo įstatymo 135 straipsnio 1 ir 4 dalimis iš vartotojų atimama Direktyvoje 93/13 numatyta apsauga, todėl šios nuostatos prieštarauja veiksmingumo ir proporcingumo principams. Iš tiesų, anot šio teismo, suinteresuotieji vartotojai netenka galimybės būti atleisti nuo sutarties, kuri galbūt negalioja dėl joje įtvirtintų nesąžiningų sąlygų, vykdymo, kol teisme nagrinėjama byla dėl šių sąlygų pripažinimo nesąžiningomis, nors jiems kyla rizika, kad pripažinus sąlygas negaliojančiomis vėliau jų naudai negalės būti pritaikyta restitucija.

32 Šiuo klausimu šis teismas pabrėžia, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamu atveju, kai priverstinis išieškojimas iš banko turto neleidžiamas, vienintelė veiksminga priemonė įgyvendinti šią restituciją yra įskaityti priešpriešinius skolinius reikalavimus. Jeigu bankas būtų pripažintas

nemokiu, vartotojo jam turimas skolinis reikalavimas grąžinti pagal paskolos sutartį sumokėtas sumas, viršijančias paskolos dydį, būtų vertinamas vienodai su kitų kreditorių reikalavimais, o tai praktiškai reikštų, kad vartotojo reikalavimas nebūtų patenkintas.

33 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo Direktyvos 2014/59 34 straipsnio 1 dalies g punkte minimą principą, pagal kurį pertvarkymo procedūros turi būti vykdomos taip, kad kreditoriai nepatirtų didesnių nuostolių, nei iškeliant įprastinę bankroto bylą. Jis nurodo abejojantis, ar šio principo laikomasi draudžiant kreiptis dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo ir prašyti sustabdyti mėnesinių įmokų mokėjimą grąžinant paskolą, suteiktą banko, kuriam taikoma pertvarkymo procedūra, pagal sutartį, kurios galiojimas ginčijamas.

34 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad ginčas pagrindinėje byloje iš dalies susijęs su reikalavimu, kurį jis laiko „nepiniginiu“, t. y. su reikalavimu pripažinti pagrindinėje byloje ginčijamą sutartį negaliojančia, ir kad pagal pagrindinės bylos faktinėms aplinkybėms taikytinos Bankroto įstatymo redakcijos 146 straipsnio 3 dalį taikyti su tokiu reikalavimu susijusias laikinąsias apsaugos priemones leidžiama nepaisant bankroto bylos iškėlimo, nes tokios apsaugos priemonės iš esmės nėra taikomos bankrutuojančios įmonės turtui, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą. Atsakydamas į Teisingumo Teismo prašymą pateikti informacijos, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodė, kad pagrindinėje byloje pateiktas laikinųjų apsaugos priemonių prašymas būtų tenkintinas, jei būtų pateiktas po *Getin Noble Bank* bankroto paskelbimo, įvykusio 2023 m. liepos 20 d.

35 Šį „nepiniginį reikalavimą“ reikia skirti nuo reikalavimo grąžinti nepagrįstai sumokėtas sumas, kylančio iš Direktyvos 93/13 taikymu nulemtos restitucijos; jis sukeltų turtinių pasekmių bankrutuojančiai įmonei, todėl šiam reikalavimui užtikrinti skirta apsaugos priemonė nebūtų leistina.

36 Galiausiai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, reikia atsižvelgti į tai, kad pripažinus pagrindinėje byloje ginčijamą paskolos sutartį negaliojančia bankas išsaugotų reikalavimą grąžinti pagrindinę paskolos sumą. Vadinasi, ieškovų pagrindinėje byloje iš šios sutarties kylančių prievolių vykdymo sustabdymas anksčiau, nei jų sumokėtų įmokų suma prilygs šiai pagrindinei paskolos sumai, galėtų prieštarauti pertvarkymo procedūros tikslui, nes tai apribotų ar užvilkintų suinteresuotojo banko reikalavimų jiems patenkinimą, kuriuo siekiama patenkinti kitų jo kreditorių reikalavimus.

37 Šiomis aplinkybėmis *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšuvos apygardos teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar [Direktyvos 93/13] 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis, atsižvelgiant į veiksmingumo ir proporcingumo principus, ir [Direktyvos 2014/59] 34 straipsnio 1 dalies b ir g punktai bei 70 straipsnio 1 ir 4 dalys turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias banko, dėl kurio pradėtas priverstinis pertvarkymas, atžvilgiu neleidžiama tenkinti vartotojo prašymo, kad teismas taikytų laikinąją apsaugos (reikalavimo užtikrinimo) priemonę, kuria teismo proceso metu sustabdomas prievolės mokėti paskolos ir palūkanų įmokas pagal paskolos sutartį, kurią teismas gali pripažinti negaliojančia iš jos pašalinus nesąžiningas sąlygas, vykdymas, vien dėl to, kad šis bankas yra priverstinai pertvarkomas?“

Dėl prejudicinio klausimo

38 Pirmiausia reikia konstatuoti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siūlo Teisingumo Teismui atsižvelgti į Direktyvos 2014/59 70 straipsnio 1 ir 4 dalis pateikiant prašomą Direktyvos 93/13 aiškinimą, nes Bankų garantijų fondo įstatymo 135 straipsnio 1 ir 4 dalimis, kurios prašyme priimti prejudicinį sprendimą vadinamos prejudiciniame klausime numatytomis „nacionalinės teisės nuostatomis“, šio 70 straipsnio 1 ir 4 dalys perkeliamos į nacionalinę teisę.

39 Tačiau šių Sąjungos teisės ir Lenkijos teisės nuostatų dalykas ir taikymo sritis skiriasi. Iš tiesų, Direktyvos 2014/59 70 straipsnio 1 ir 4 dalys susijusios su nacionalinėms pertvarkymo institucijoms suteiktinais įgaliojimais labai trumpam laikui apriboti su pertvarkomos įstaigos turtu susijusių užtikrinimo priemonių įgyvendinimą, o Bankų garantijų fondo įstatymo 135 straipsnio 1 ir 4 dalimis, kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, siekiama uždrausti nacionaliniams teismams vykdyti priverstinį išieškojimą iš tokios įstaigos turto ar nustatyti jam laikinąsias apsaugos priemones, kol vyksta pertvarkymo procedūra.

40 Be to, kaip generalinė advokatė pažymėjo išvados 31–35 punktuose, ieškovai pagrindinėje byloje negali būti laikomi pertvarkomos įstaigos „užtikrinimo priemones turinčiais kreditoriais“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2014/59 70 straipsnio 1 dalį. Iš tiesų iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad jie yra šios įstaigos kontrahentai, pareiškę jai ieškinį tam, kad būtų pripažinta, pirma, „teisė reikalauti“ pripažinti paskolos sutartį negaliojančia ir, antra, piniginis reikalavimas grąžinti vykdant šią sutartį šiai įstaigai sumokėtas sumas. Šių tariamų reikalavimų vykdymas „neužtikrintas jokiomis su nurodytos įstaigos turtu susijusiomis priemonėmis“, kaip tai suprantama pagal minėtą 70 straipsnio 1 dalį. Be to, prašymas taikyti tokias laikinąsias apsaugos priemones, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, t. y. iš esmės sustabdyti prievolės sumokėti likusias būsimų įmokų sumas pagal nurodytą sutartį vykdymą, kol byla nagrinėjama iš esmės, nesusijęs su tokia užtikrinimo priemone (šiuo klausimu žr. 2024 m. vasario 20 d. Nutarties *Getin Noble Bank*, C-34/23, EU:C:2024:203, 32 punktą).

41 Taip pat atsakydamas į Teisingumo Teismo prašymą pateikti informacijos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atrodo, sutiko su Lenkijos vyriausybės ir Europos Komisijos šioje byloje pateiktu teiginiu, kad Direktyvos 2014/59 70 straipsnis į Lenkijos teisę buvo perkeltas kitomis Bankų garantijų fondo įstatymo nuostatomis, o būtent šio įstatymo 142 straipsniu.

42 Antra, kiek prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prejudiciniame klausime nurodo veiksmingumo ir proporcingumo principus, konstatuotina, kad jis nepaaiškino, kodėl remiasi antruoju iš šių principų. Remiantis Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsniu, kiekviename prašyme priimti prejudicinį sprendimą turi būti išdėstytos priežastys, paskatinusios prašymą teikiantį teismą kelti klausimą dėl tam tikrų Sąjungos teisės nuostatų išaiškinimo ar galiojimo, ir jo nustatytas ryšys tarp šių nuostatų bei pagrindinėje byloje taikomų nacionalinės teisės aktų; šis reikalavimas taip pat galioja bendriesiems Sąjungos teisės principams, kuriais šis teismas remiasi tokiame prašyme.

43 Vadinasi, darytina išvada, kad savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis, analizuojamos atsižvelgiant į veiksmingumo ir proporcingumo principus ir siejamos su Direktyvos 2014/59 34 straipsnio 1 dalies b ir g punktais, turi būti aiškinamos kaip draudžiančios nacionalinės teisės nuostatas, įpareigojančias nacionalinį teismą atmesti vartotojo prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones – sustabdyti mėnesinių įmokų, jo mokėtinų pagal paskolos sutartį,

kurią jis prašo pripažinti negaliojančia dėl joje tariamai esančių nesąžiningų sąlygų, mokėjimą, kol bus priimtas galutinis sprendimas dėl tokio prašymo, – vien dėl to, kad bankui, su kuriuo sudaryta ši sutartis, taikoma pertvarkymo procedūra, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2014/59, per kurią taikoma laikinos įstaigos sukūrimo priemonė įsteigiant kitą banką, kuriam perduotas beveik visas pertvarkomo banko turtas, teisės ir įsipareigojimai, išskyrus ginčijamą sutartį, kuri tebėra likusios įstaigos turto dalis, net jei tokios laikinosios apsaugos priemonės yra būtinos šio galutinio sprendimo visiškam veiksmingumui užtikrinti.

44 Primintina, kad Direktyva 93/13 siekiama užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį (šiuo klausimu žr. 2018 m. rugsėjo 19 d. Sprendimo *Bankia*, C-109/17, EU:C:2018:735, 36 punktą ir 2023 m. birželio 15 d. Sprendimo *Getin Noble Bank (Paskolos sutarties vykdymo sustabdymas)*, C-287/22, EU:C:2023:491, 36 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją). Šis tikslas atitinka iš Pagrindinių teisių chartijos 38 straipsnio kylantį reikalavimą Sąjungos politikoje užtikrinti aukštą vartotojų apsaugos lygį, kuris taikomas visų pirma įgyvendinant šią direktyvą (šiuo klausimu žr. 2024 m. rugsėjo 5 d. Sprendimą *Novo Banco ir kt.*, C-498/22-C-500/22, EU:C:2024:686, 137 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

45 Šiuo klausimu pažymėtina, pirma, kad pagal Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalį valstybės narės privalo numatyti, kad verslininko su vartotoju sudarytoje sutartyje naudojamos nesąžiningos sąlygos neprivalomos vartotojui.

46 Darytina išvada, kad nacionaliniai teismai privalo netaikyti tokių sąlygų, kad jos nesukeltų privalomų pasekmių vartotojui, nebent šis tam prieštarautų (2023 m. birželio 15 d. Sprendimo *Getin Noble Bank (Paskolos sutarties vykdymo sustabdymas)*, C-287/22, EU:C:2023:491, 37 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

47 Kai pagal nesąžiningas sutarties sąlygas privaloma mokėti tam tikrą pinigų sumą, šis reikalavimas iš principo reiškia atitinkamą restitucinį poveikį šios sumos atžvilgiu. Reikalavimas atkurti teisinę ir faktinę situaciją, kurioje būtų buvęs vartotojas, jei nebūtų šių nesąžiningų sąlygų, be kita ko, pripažįstant vartotojui teisę į pagal nurodytas nesąžiningas sąlygas verslininko nepagrįstai ir vartotojo nenaudai įgytos naudos grąžinimą, priskirtinas prie Direktyvos 93/13 vartotojams užtikrinamos apsaugos esmės (šiuo klausimu žr. 2022 m. birželio 30 d. Sprendimo *Profi Credit Bulgaria (Kompensacija „ex officio“ nesąžiningos sąlygos atveju)*, C-170/21, EU:C:2022:518, 42 ir 43 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

48 Antra, pagal Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalį valstybės narės privalo užtikrinti, kad vartotojų ir konkurentų naudai egzistuotų pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, verslininkų sudaromose su vartotojais.

49 Šiuo klausimu primintina, kad, atsižvelgiant į viešojo intereso, kuriuo grindžiama Direktyva 93/13 užtikrinama vartotojų apsauga, pobūdį ir svarbą, jos 6 straipsnio 1 dalį reikia laikyti lygiaverte nacionalinėms normoms, kurios vidaus teisės sistemoje priskiriamos prie imperatyvių normų kategorijos (2009 m. spalio 6 d. Sprendimo *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, 52 punktas ir 2022 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Unicaja Banco*, C-869/19, EU:C:2022:397, 24 punktas). Šios direktyvos 7 straipsnio 1 dalis taip pat tiesiogiai susijusi su viešuoju interesu (šiuo klausimu žr. 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *Gutiérrez Naranjo ir kt.*, C-154/15, C-307/15 ir C-308/15, EU:C:2016:980, 56 punktą).

50 Kadangi Sąjungos teisėje nėra suderintų procedūrų, taikomų nagrinėjant galimai nesąžiningą sutarties sąlygą, valstybės narės jas nustato savo vidaus teisės sistemoje pagal procesinės autonomijos principą su sąlyga, kad jomis paisoma lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų (šiuo klausimu žr. 2024 m. balandžio 9 d. Sprendimo *Profi Credit Polska (Įsiteisėjusiu sprendimu užbaigto proceso atnaujinimas)*, C-582/21, EU:C:2024:282, 74 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

51 Remiantis veiksmingumo principu, ieškinių, skirtų iš Sąjungos teisės kylančių asmenų teisių apsaugai užtikrinti, pareiškimo procesinės taisyklės neturi būti tokios, kad dėl jų naudojimasis Sąjungos teisėje nustatytomis teisėmis taptų praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas. Klausimą, ar laikomasi iš šio principo kylančių reikalavimų, reikia nagrinėti atsižvelgiant į atitinkamų nuostatų svarbą visam procesui, į minėto proceso eigą ir šių nuostatų taikymo ypatumus įvairiuose nacionaliniuose teismuose (šiuo klausimu žr. 2024 m. balandžio 9 d. Sprendimo *Profi Credit Polska (Įsiteisėjusiu sprendimu užbaigto proceso atnaujinimas)*, C-582/21, EU:C:2024:282, 40 ir 41 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

52 Taip pat pabrėžtina, kad valstybių narių pareiga užtikrinti pagal Sąjungos teisę asmenims suteikiamų teisių veiksmingumą suponuoja, be kita ko, kiek tai susiję su iš Direktyvos 93/13 kylančiomis teisėmis, veiksmingos teisminės gynybos reikalavimą, taip pat įtvirtintą Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje, kuris taikomas visų pirma procesinėms tokiomis teisėmis grindžiamų ieškinių taisyklėms (šiuo klausimu žr. 2024 m. balandžio 9 d. Sprendimo *Profi Credit Polska (Įsiteisėjusiu sprendimu užbaigto proceso atnaujinimas)*, C-582/21, EU:C:2024:282, 76 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

53 Vadinasi, nors valstybės narės turi savo nacionalinėje teisėje nustatyti tvarką, pagal kurią konstatuojamas verslininko su vartotojais sudaromose sutartyse įtvirtintų sąlygų nesąžiningumas ir sukonkretinami šio konstatavimo teisiniai padariniai, toks konstatavimas turi leisti atkurti teisinę ir faktinę situaciją, kurioje būtų suinteresuotasis vartotojas, jei nebūtų šios nesąžiningos sąlygos, prireikus suteikiant teisę susigrąžinti verslininko nepagrįstai gautą naudą. Toks Direktyva 93/13 vartotojams užtikrinamos apsaugos reglamentavimas nacionalinėje teisėje negali pažeisti šios apsaugos esmės (šiuo klausimu žr. 2023 m. birželio 15 d. Sprendimo *Getin Noble Bank (Paskolos sutarties vykdymo sustabdymas)*, C-287/22, EU:C:2023:491, 39 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

54 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 daliai prieštarauja tai, kad iš vartotojo atimama galimybė reikalauti sustabdyti priverstinį išieškojimą pagal vykdomąjį dokumentą, grindžiamą sutarties sąlyga, kurios galiojimas teisme ginčijamas dėl nesąžiningumo, jeigu be nurodyto sustabdymo būsimasis sprendimas dėl bylos esmės, konstatuojantis nurodytos sąlygos nesąžiningumą, minėtam vartotojui užtikrintų tik dalinę ir nepakankamą *a posteriori* apsaugą vien žalos atlyginimo aspektu, taigi nebūtų nei tinkama, nei veiksminga priemonė užkirsti kelią nurodytos sąlygos naudojimui (šiuo klausimu žr. 2013 m. kovo 14 d. Sprendimo *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, 60 punktą).

55 Taigi Direktyva 93/13, visų pirma pagal jos 6 straipsnio 1 dalį ir 7 straipsnio 1 dalį, vartotojams užtikrinama apsauga reikalauja, kad tuo atveju, kai yra pakankamai įrodymų, jog vartotojo ginčijamos sutarties sąlygos ar net visa sutartis negalioja, todėl galima tikėtis visų ar dalies vartotojo sumokėtų sumų grąžinimo, nacionalinis teismas turi turėti įgaliojimus taikyti tinkamą laikinąją apsaugos priemonę, jei tai būtina visiškam būsimo sprendimo dėl nesąžiningų sutarties sąlygų veiksmingumui užtikrinti (šiuo klausimu žr. 2013 m. kovo 14 d. Sprendimo *Aziz*,

C-415/11, EU:C:2013:164, 59, 60 ir 64 punktus; 2019 m. birželio 26 d. Sprendimo *Addiko Bank*, C-407/18, EU:C:2019:537, 57 ir 58 punktus, taip pat 2023 m. birželio 15 d. Sprendimo *Getin Noble Bank (Paskolos sutarties vykdymo sustabdymas)*, C-287/22, EU:C:2023:491, 43 ir 60 punktus).

56 Visiškas būsimo sprendimo dėl bylos esmės veiksmingumas reiškia, kad turi būti galima išvengti situacijos, kai vykstant teismo procesui, kuris gali trukti ilgai, vartotojas mokės didesnes sumas, nei iš tikrųjų priklausytų, jeigu tuo sprendimu ginčijamos sutarties sąlygos būtų pripažintos nesąžiningomis, todėl tokiu atveju gali būti būtina taikyti laikinąsias apsaugos priemones (šiuo klausimu žr. 2016 m. spalio 26 d. Sprendimo *Fernández Oliva ir kt.*, C-568/14 –C-570/14, EU:C:2016:828, 35 punktą ir 2023 m. birželio 15 d. Sprendimo *Getin Noble Bank (Paskolos sutarties vykdymo sustabdymas)*, C-287/22, EU:C:2023:491, 42 punktą).

57 Be to, laikinųjų apsaugos priemonių taikymo būtinumą reikia vertinti atsižvelgiant į visas konkretaus atvejo aplinkybes (šiuo klausimu žr. 2023 m. birželio 15 d. Sprendimo *Getin Noble Bank (Paskolos sutarties vykdymo sustabdymas)*, C-287/22, EU:C:2023:491, 59 punktą).

58 Šiuo klausimu, kiek tai susiję su paskolos sutartimi, nacionalinių teismų galimybė taikyti tokią priemonę ypač būtina, kai vykdydamas šią sutartį vartotojas jau sumokėjo ar rizikuoja sumokėti kredito įstaigai didesnę sumą, nei yra pasiskolinęs (šiuo klausimu žr. 2023 m. birželio 15 d. Sprendimo *Getin Noble Bank (Paskolos sutarties vykdymo sustabdymas)*, C-287/22, EU:C:2023:491, 52 ir 59 punktus).

59 Vis dėlto, kaip nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pažymėtina, kad vartotojo ginčijamų sutarties sąlygų nesąžiningumo konstatavimo galimybė nereiškia, kad visiškai neišnyksta kredito įstaigos reikalavimo teisė šiam vartotojui.

60 Nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo abejonės iš esmės susijusios su tuo, kad pagal nacionalinę teisę, o būtent Bankų garantijų fondo įstatymo 135 straipsnio 1 ir 4 dalis, atmetama bet kokia galimybė taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kai verslininkas, sudaręs su vartotoju sutartį, kurios galiojimas *prima facie* pagrįstai ginčijamas teisme, yra kredito įstaiga, kuriai taikoma pertvarkymo procedūra.

61 Taigi atsižvelgiant į šio teismo pateiktą klausimą reikia nustatyti, ar tuo atveju, kai kredito įstaigai taikoma pertvarkymo procedūrą, per kurią naudojama laikinos įstaigos sukūrimo priemonė įsteigiant kitą banką, kuriam perduotas beveik visas pertvarkomo banko turtas, teisės ir įsipareigojimai, Direktyvos 2014/59 34 straipsnio 1 dalies b ir g punktai turi įtakos nacionaliniam teismui suteiktinai galimybei taikyti vartotojo prašomas laikinąsias apsaugos priemones, skirtas visiškam būsimo teismo sprendimo dėl tariamo sutarties, kuri tebėra likusios įstaigos turto dalis, sąlygos nesąžiningumo veiksmingumui užtikrinti.

62 Direktyvos 2014/59 34 straipsnio 1 dalies b punkte iš esmės nustatyta, kokia tvarka pertvarkomos įstaigos patirti nuostoliai paskirstomi asmenims, kuriems pertvarkymo procedūra turi įtakos, t. y. akcininkams, toliau įstaigos kreditoriams pagal jų reikalavimų tenkinimo eiliškumą įprastinėje bankroto byloje, kurią pagal Direktyvos 2014/59 2 straipsnio 1 dalies 47 punktą reglamentuoja nacionalinė teisė.

63 Taigi 34 straipsnio 1 dalies b punkte nėra jokios nuorodos į vartotojo galimybę siekti, kad būtų sustabdytas jo prievolių pertvarkomai įstaigai vykdymas.

64 Kiek tai susiję su Direktyvos 2014/59 34 straipsnio 1 dalies g punktu, jame įtvirtintas principas, kad nė vienas kreditorius neturi patirti nuostolių, viršijančių tuos, kurių būtų patirta, jei pertvarkoma įstaiga būtų buvusi likviduota iškeliant įprastinę bankroto bylą taikant šios direktyvos 73–75 straipsnius.

65 Kaip generalinė advokatė iš esmės nurodė išvados 72–74 punktuose, tai, kad šioje nuostatoje aiškiai nukreipiama į Direktyvos 2014/59 73–75 straipsnius, reiškia, kad joje numatyta apsaugos priemonė, kuri, žinoma, veikia pertvarkomos įstaigos kreditorių naudai, tačiau taikoma tik *a posteriori*. Iš tiesų taikant šią priemonę nuostoliai, kuriuos šie kreditoriai faktiškai patyrė dėl to, kaip jie buvo vertinami vykdant šios įstaigos pertvarkymą, lyginami su nuostoliais, kurių jie patirtų, jeigu tuo metu, kai buvo priimtas sprendimas taikyti pertvarkymo priemonę, nurodytai įstaigai būtų iškelta įprastinė bankroto byla. Jeigu pirmuoju atveju nuostoliai būtų didesni, nurodyta priemone kreditoriams leidžiama kompensuoti skirtumą iš pertvarkymo finansavimo struktūrų.

66 Taigi Direktyvos 2014/59 5 konstatuojamojoje dalyje įtvirtintas „principas, kad nė vieno kreditoriaus padėtis nėra blogesnė“, siejamas su šios direktyvos 34 straipsnio 1 dalies g punktu ir 73–75 straipsniais, nesusijęs su galima procesine apsauga taikant laikinąsias apsaugos priemones, kaip antai nagrinėjamąsias pagrindinėje byloje, kuria gali pasinaudoti likusios įstaigos kreditoriai per pertvarkymo procedūrą. Vadinasi, 34 straipsnio 1 dalies g punktas taip pat nėra svarbus atsakant į klausimą, ar nacionalinis teismas turi turėti įgaliojimus taikyti laikinąsias apsaugos priemones, kaip antai nagrinėjamąsias pagrindinėje byloje.

67 Galiausiai reikia pažymėti, kaip iš esmės padarė generalinė advokatė išvados 75 punkte, kad su tokia apsauga taip pat nesusijusios jokios kitos Direktyvos 2014/59 nuostatos, nes joje nenumatyta konkrečių nuostatų dėl laikinųjų apsaugos priemonių, kurias pertvarkomos įstaigos kreditoriai siekia taikyti šiais įstaigai.

68 Darytina išvada, kad tokios nuostatos, kaip Bankų garantijų fondo įstatymo 135 straipsnio 1 ir 4 dalys, patenka į Direktyvos 2014/59 1 straipsnio 2 dalies, kurioje numatyta, kad valstybės narės gali priimti arba palikti galioti taisykles, griežtesnes nei nustatytosios šioje direktyvoje ir jos pagrindu priimtuose deleguotuosiuose ir įgyvendinimo aktuose arba jas papildančias, taikymo sritį.

69 Pagal pastarąją nuostatą valstybės narės tokias taisykles gali priimti su sąlyga, kad jos yra bendrojo taikymo taisyklės, neprieštaraujančios Direktyvai 2014/59 ir jos pagrindu priimtiems deleguotiesiems ir įgyvendinimo aktams.

70 Šiomis aplinkybėmis reikėtų patikrinti, ar taikant svarbias Direktyvos 93/13 nuostatas tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, nebus pakenkta pertvarkymo procedūros veiksmingumui ar sutrukdyta ją taikyti.

71 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau pripažino, kad tikslai užtikrinti bankų ir finansų sistemos stabilumą ir išvengti sisteminės rizikos yra Sąjungos siekiami bendrojo intereso tikslai. Taigi siekiant išsaugoti valstybių narių finansinį stabilumą Direktyvoje 2014/59 numatyta galimybė išimtinėmis ekonominėmis aplinkybėmis taikyti procedūrą, kuri visų pirma gali paveikti kredito įstaigos ar investicinės įmonės akcininkų ir kreditorių teises, nes sukuriamas nemokumo režimas, kuriuo nukrypstama nuo įprastinės bankroto teisės, kurį leidžiama taikyti tik išimtinėmis aplinkybėmis ir kuris turi būti pagrįstas viršesniu viešuoju interesu. Išimtinis šio režimo pobūdis

reiškia, kad galima netaikyti kitų Sąjungos teisės nuostatų, jei dėl jų pertvarkymo procedūros įgyvendinimas gali tapti neveiksmingas arba jam gali kilti kliūčių (2022 m. gegužės 5 d. Sprendimo *Banco Santander („Banco Popular" pertvarkymas)*, C-410/20, EU:C:2022:351 36 ir 37 punktai).

72 Atsižvelgiant į tai, reikia pažymėti, kad tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, pertvarkymo procedūros veiksmingumas iš esmės buvo pasiektas nuo momento, kai nuspręsta naudoti laikinos įstaigos sukūrimo priemonę, perduodant jai beveik visas pertvarkomos įstaigos turtą, teises ir įsipareigojimus, todėl procesiniai klausimai, iškelti bylose dėl kito likusios įstaigos turto, negali neigiamai paveikti šio veiksmingumo ir sutrukdyti įgyvendinti pertvarkymo procedūrą. Be to, pabrėžtina, kad nuo to momento šią likusią įstaigą ketinama likviduoti iškeliant įprastinę bankroto bylą, kaip numatyta Direktyvos 2014/59 37 straipsnio 6 dalyje.

73 Taigi pagrindinės bylos aplinkybės skiriasi nuo nagrinėtųjų 2022 m. gegužės 5 d. Sprendime *Banco Santander („Banco Popular" pertvarkymas)* (C-410/20, EU:C:2022:351) ir 2024 m. rugsėjo 5 d. Sprendime *Novo Banco ir kt.* (C-498/22–C-500/22, EU:C:2024:686), nes bylos, kuriose buvo priimti šie du sprendimai, buvo susijusios su jau pradėjus pertvarkymo procedūrą įsteigtais subjektais, o ne su likusia įstaiga.

74 Be to, remiantis prašyme priimti prejudicinį sprendimą apibūdintu jį pateikusio teismo *prima facie* vertinimu, tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, taikant laikinąsias apsaugos priemones, kuriomis siekiama išvengti tolesnių mokėjimų pagal sutarties sąlygas, kurių nesąžiningumas matyti iš suformuotos nacionalinės jurisprudencijos, būtų sutrukdyta padidinti likusios įstaigos turtą tik nepagrįstomis sumomis, kurias vartotojai faktiškai turėtų mokėti tik dėl to, kad tebenagrinėjama jų inicijuota byla dėl esmės. Iš tiesų, jeigu, kaip nagrinėjamu atveju, vartotojo sumokėta bendra suma, atrodo, daugiau ar mažiau prilygsta paskolintam kapitalui, svarbu, kad nacionalinis teismas turėtų galimybę nurodyti sustabdyti šio vartotojo prievolę mokėti įmokas pagal paskolos sutartį, kurios galiojimas ginčijamas, kad ši likusi įstaiga negautų sumų, viršijančių tas, į kurias ji galėtų teisėtai pretenduoti pripažinus sutartį negaliojančia.

75 Iš viso, kas pirmiau išdėstyta, darytina išvada, kad Direktyvos 93/13 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis, analizuojamos atsižvelgiant į veiksmingumo ir proporcingumo principus ir siejamos su Direktyva 2014/59, turi būti aiškinamos kaip draudžiančios nacionalinės teisės nuostatas, įpareigojančias nacionalinį teismą atmesti vartotojo prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones – sustabdyti mėnesinių įmokų, jo mokėtinų pagal paskolos sutartį, kurią jis prašo pripažinti negaliojančia dėl joje tariamai esančių nesąžiningų sąlygų, mokėjimą, kol bus priimtas galutinis sprendimas dėl tokio prašymo, – vien dėl to, kad bankui, su kuriuo sudaryta ši sutartis, taikoma pertvarkymo procedūra, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2014/59, per kurią taikoma laikinos įstaigos sukūrimo priemonė įsteigiant kitą banką, kuriam perduotas beveik visas pertvarkomo banko turtas, teisės ir įsipareigojimai, išskyrus ginčijamą sutartį, kuri tebėra likusios įstaigos turto dalis, net jei tokios laikinosios apsaugos priemonės yra būtinos šio galutinio sprendimo visiškam veiksmingumui užtikrinti. Vertindamas šių apsaugos priemonių taikymo būtinumą, nacionalinis teismas turi atsižvelgti į tai, kad vartotojas sumokėjo ar vykstant teisminiam nagrinėjimui rizikuoja sumokėti didesnę sumą, nei faktiškai priklausytų pripažinus šią sutartį negaliojančia.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

76 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 6 straipsnio 1 dalis ir 7 straipsnio 1 dalis, analizuojamos atsižvelgiant į veiksmingumo ir proporcingumo principus ir siejamos su 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/59/ES, kuria nustatoma kredito įstaigų ir investicinių įmonių gaivinimo ir pertvarkymo sistema ir iš dalies keičiamos Tarybos direktyva 82/891/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/24/EB, 2002/47/EB, 2004/25/EB, 2005/56/EB, 2007/36/EB, 2011/35/ES, 2012/30/ES bei 2013/36/ES ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1093/2010 bei (ES) Nr. 648/2012,

turi būti aiškinamos taip:

pagal jas draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, įpareigojančios nacionalinį teismą atmesti vartotojo prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones – sustabdyti mėnesinių įmokų, jo mokėtinų pagal paskolos sutartį, kurią jis prašo pripažinti negaliojančia dėl joje tariamai esančių nesąžiningų sąlygų, mokėjimą, kol bus priimtas galutinis sprendimas dėl tokio prašymo, – vien dėl to, kad bankui, su kuriuo sudaryta ši sutartis, taikoma pertvarkymo procedūra, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2014/59, per kurią taikoma laikinos įstaigos sukūrimo priemonė įsteigiant kitą banką, kuriam buvo perduotas beveik visas pertvarkomo banko turtas, teisės ir įsipareigojimai, išskyrus ginčijamą sutartį, kuri tebėra likusios įstaigos turto dalis, net jei tokios laikinosios apsaugos priemonės yra būtinos šio galutinio sprendimo visiškam veiksmingumui užtikrinti. Vertindamas šių apsaugos priemonių taikymo būtinumą, nacionalinis teismas turi atsižvelgti į tai, kad vartotojas sumokėjo ar vykstant teisminiam nagrinėjimui rizikuoja sumokėti didesnę sumą, nei faktiškai priklausytų pripažinus šią sutartį negaliojančia.

Parašai.